naast 't klaptafeltje met de plant er op voor 't raam, gekeken naar de winkels, die aan den anderen kant van de straat lagen en zóó hel verlicht werden, dat zij 's avonds geen lamp aan hoefde te steken en in den schemerschijn haar kopje thee dronk.

Ze beredderde zelf haar huishouden, veegde de kamers niet meer dan noodig was, nam drie maal per dag stof af, poetste iederen dag haar theelepeltjes, bestreek de bladen van de vingerplanten met een natte spons en kookte 's middags haar potje, meestal bestaande uit havermout, griesmeel of gort met rozijnen. Aardappelen, vleesch en groenten klaar te maken voor haar alleen, was haar in den aanvang van haar weduwstaat te veel moeite, doch ze was zich in den loop der jaren gaan verbeelden, dat haar maag toch te zwak voor dergelijk voedsel was. Dus pruttelde iederen middag op het kleine comfoor het blauwe pannetje met een of andere meelspijs.

Bijzondere liefhebberijen hield ze er niet op na; ze had geen hekel aan dieren, maar haalde ze liever niet over den vloer; behoefte aan een buurpraatje kende ze niet en dus kwam geen der buren ooit op haar woning.

Toch was ze niet onaangenaam of menschenschuw; ze was eenvoudig tevreden met zich zelf en verlangde niets meer dan kalm haar eigen gangetje te gaan, met al de oude bekende dingen uit haar innig huwelijksleven om zich heen.

Zoo verliepen de jaren; bijzonder groot verdriet leerde ze na haar mans dood niet meer kennen, evenmin als groote vreugde. De eenige genoegens in haar aardsch bestaantje waren de bezoeken van haar oudste dochter, die ze 't meest liefhad van al haar kinderen, en haar schoonzoon. Dan scheen ze even te treden uit den tragen gang van zaken, werd ze een kwiek oud vrouwtje, dat graag nieuwtjes hoorde en zich uitermate te goed deed aan schoonzoons grapjes. Maar als de avond om was en ze in een teiltje lauw water haar kopjes en lepeltjes afspoelde, dan ging alles weer 't oude gangetje. En al mocht ze eens eventjes een gevoel van eenzaamheid hebben na hun vertrek, het kleinste huiselijke bezigheidje hielp haar daar weer overheen. Ze wist nu eenmaal niet beter of 't hoorde zoo.

Op deze wijze vierde ze haar 84sten verjaardag. Doch met het nieuw begonnen jaar kwamen eindelijk veranderingen. Haar beenen, twee ledematen, die ze veel te weinig in werking had gesteld, werden stijver en stijver, en menigmaal overviel haar een duizeling, terwijl ze haar krantje las of een steekje naaide.

De oudste dochter kwam nu iederen dag, maakte het huishoudentje in orde en zorgde, dat moeder iets meer versterkends at dan griesmeel of gort. Maar ondanks alle goede zorgen ging het oudje met den dag achteruit, viel af en toe flauw en durfde haast niet meer alleen op haar woning blijven.

Het werd voor de dochter een wanhopige toestand, want ze was nu den heelen dag op het bovenhuisje in de van Doezenstraat, tramde even naar huis om te eten en zat 's avonds wéér in de van Doezenstraat.

„Hoor eens, moeder!" zei ze eindelijk, toen ze op zekeren dag den dokter uitgelaten had, „ik moet eens met u praten! U roept nu wel, dat u niet van uw woning af wil, maar 't is op den langen weg voor mij géén doen om dit leven vol te houden! Dokter zegt: u heeft geen kwaal of een ziekte, 't is alleen uw ouderdom en u is door 't eten van al die pap en andere flauwe kost verzwakt! Denkt u er nog eens over, hoe u 't zou vinden om bij mij in huis te komen!"

Grootmoeder zei nog niets, maar ze keek niet bepaald onvriendelijk naar de rose bloemetjes van haar theekopje, dat ze in de hand hield.

„En," ging de dochter voort, „u zult eens zien, hoe gauw u opknapt! Ik kan dan geregeld voor u zorgen, u heeft uw eten en drinken op tijd en hoeft u om niets te bekommeren! Nu, u denkt er maar eens over!"

„Ja, kind! Maar — hoe zou Peter het vinden?"

„O, goed natuurlijk! U kunt immers samen best opschieten en 't is voor hem nu ook geen pleiziertje, dat ik iederen avond van huis ben!"

„Nee!" peinsde grootmoeder hardop, „nee, daar heb je gelijk aan!"

Ze streek even met de dunne gele hand over haar oogen, als om zich te bezinnen.

„Maar mijn meubeltjes?" vroeg ze eindelijk.

„Die gaan mee!" beloofde de dochter, „ik zal zooveel mogelijk ervan in uw kamer zetten en wat we niet plaatsen kunnen, gaat zoolang naar den zolder!"

Er viel even een stilte, in welke beide vrouwen aan de meubeltjes dachten: grootmoeder, hoe ze ieder stukje zou missen wat ze niet meer zien zou, de dochter, waar ze met al dien ouden boel naar toe moest.

„Nu," zei het oudje dan, „ik moest maar besluiten! Het is soms ook wel verschrikkelijk om hier alleen te zitten!"

Zoo verhuisde grootmoeder op zekeren lentedag naar de Koningstraat.

„Denk je," vroeg schoonzoon, over zijn krant en lorgnet heenziende naar zijn vrouw, „dat-eh-dat ze weer heelemaal opknapt?"

De dochter ontrukte zich met moeite aan haar boek.

„Wie? moeder? — Laten we 't hopen! Ik vind, dat ze er een stuk beter uitziet!"

Ze las weer door, ignoreerde opzettelijk zijn eenigszins korzeligen toon.

't Was een feit, dat haar man niets meer met haar moeder op had sinds het oudje in huis was, maar hemel! je kon toch zoo'n oude ziel maar weer niet aan haar lot overlaten. 't Bracht natuurlijk zijn lasten mee, je kon samen geen deur meer uit, als er niet iemand op grootmoeder paste, maar 't was en bleef háár moeder en ze zou ervoor zorgen!

„'t Is 'n mooi koopje!" mompelde Peter, met veel lawaai zijn krant omvouwend.

Op dit kwade oogenblik schoof het oudje, steunend op haar stok, de kamer binnen.

„Daar ben ik weer!" zei ze, blij-lachend naar haar schoonzoon.

Ze had den laatsten tijd iets in haar manieren gekregen als van een kind, van een klein kind zelfs. De dertig jaren van eenzaamheid, die achter haar lagen, scheen ze absoluut vergeten; ze sprak er nooit over en gevoelde zich heel pleizierig in haar nieuwe thuis. Ze zag er veel beter uit en lachte en praatte meer op één dag, dan ze den laatsten tijd tezamen gedaan had. Tegenover al deze goede dingen stond één kwade zaak: ze was zoo af en toe de kluts kwijt, vroeg honderd maal per dag, waar of ze toch was en welke vriendelijke menschen haar opgenomen hadden, toen ze op den Dam overreden werd. Of wel, ze vertelde aan ieder, die het hooren wilde van de dansschool, die ze met haar broer samen opgericht had, om dan zonder eenigen overgang aan te kondigen, dat ze vroeger voedster was geweest en als zoodanig zeer gezocht werd.

In den aanvang amuseerde schoonzoon zich nogal met die verhalen; ze kon er zoo guitig mee voor den dag komen, dat je er bepaald schik in had! Maar dat je aan alle prettige dingen gewoon raakt, zelfs aan de meest pleizierige schoonmoeder, en erger nog: dat ze je kunnen gaan vervelen — dat bewees Peter. 't Aardigst had hij zijn schoonmoeder gevonden, toen ze nog op haar bovenhuisje in de van Doezenstraat zat; maar de liefde was bepaald sterk verminderd, toen ze in de Koningstraat arriveerde en hem en zijn vrouw aan handen en voeten bond. Hij had er zich echter dapper in geschikt; 84 jaar is een heele leeftijd en zoo héél lang zou het dus wel niet meer duren!

Maar schoonmoeder scheen een andere meening toegedaan; ze begon nu pas te leven, verklaarde ze meermalen, en het leek ook wel zoo, want haar ingevallen wangen bolden weer, versierd door een aardig kleurtje, en hoewel haar beenen pijnlijk bleven — ze wandelde er heel netjes op door 't huis en had geen last meer van duizelingen of flauwvallen.

Peter lette geregeld op haar en naarmate zij er goed of slecht uitzag daalde of rees zijn humeur. Hij-zelf, een goede vijftiger, voelde zich de laatste weken niet al te best, had vreeselijke lenden-pijnen en zijn oogen schenen hem ook in den steek te laten. Het was dus begrijpelijk, dat hij eenigszins jaloersch was van zijn 84-jarige schoonmoeder, die er met den dag jeugdiger en flinker op scheen te worden.

„Je overleeft ons nog allemaal!" zei hij dikwijls, als ze, wat haar een gewoonte geworden was, klaagde over allerlei pijntjes.

„Ja, wie zal 't zeggen!" lachte ze dan, „er zijn er zooveel, die de honderd halen, waarom ik niet? Ik ben van een sterk geslacht!"

„Ja, helaas!" mompelde Peter.

Bij al zijn ergernis leefde er echter in hem een sterke verwondering, dat zijn schoonmoeder, die den dood schijnbaar nabij was, het er weer heelemaal bovenop haalde. Ze was weleens een dagje minder goed, bleef ook weleens een paar dagen achtereen in bed, om voor „ziek" door te kunnen gaan en vertroeteld te worden, maar de dokter verklaarde haar zoo gezond als een visch en voorspelde haar nog menig jaar — zeer tot instandhouding van Peters liefde voor haar.

„Ja man, een mensch gaat niet dood voor zijn tijd!" zei ze op een morgen tot Peter, toen ze een niet bijster vriendelijken blik van hem opgevangen had.

„Dat lijkt wel zoo," bromde Peter. „Maar mijn tijd is dichter bij dan de uwe."

„Nou, we zullen je netjes begraven, hoor!" troostte schoonmoeder. En haar oogen twinkelden lustig.

Peter was ziek. Een zware nier-ontsteking had zich eindelijk geopenbaard en den sterken man in weinige dagen tot een zwak, vermagerd wezen gemaakt.

Grootmoeder was met dezen gang van zaken niets tevreden. Ze was den laatsten tijd zóó het middelpunt geweest van belangstelling (al was die van Peter niet altijd even lief!), dat ze zich plotseling erg verongelijkt voelde door de minderende oplettendheid van haar dochter, die door de zorg voor haar man de gezonde moeder weleens vergat. Grootmoeder wenschte dien toestand echter niet te laten voortduren en dus meldde ze zich op zekeren ochtend ziek en bleef in bed.

„Maar lieve hemel moeder, u mankeert niets!" zei de dochter, het blozende 84-jarige oudje verwonderd aankijkend.

„Hoe weet jij dat? Je man denkt nu wel, dat hij erg ziek is, maar hij moest mijn béénen eens voelen. Enfin, als hij maar eerst mijn leeftijd heeft, dan zal hij nog wel anders piepen!"

„Maar moeder, hoe wilt u uw beetje rheumatiek nu toch vergelijken met Peters nier-ontsteking! 't Is te belachelijk om over te praten! Ik zou er nu maar uitkomen!"

„En ik blijf er in!" bitste grootmoeder en haar helle blauwe oogen blikten triomfantelijk naar haar dochter.

„Komt mijn lieve Opoetje niet eens kijken?" informeerde Peter in een van zijn koortsvrije uren.

„Je lieve Opoetje ligt in bed!" antwoordde de dochter, „ze is plotseling óók ziek!"

„Heusch?" Peter leefde er waarlijk door op. Hij had er zich wel aan gewend te denken, dat ze altijd door zou blijven leven, maar logisch geredeneerd bleef het toch een feit, dat ze met haar 84 jaren rijp voor den Hemel was.

„Och, welnee! 't Mensch mankeert niets!" meende de dochter, met gedempte stem om het onverstaanbaar te

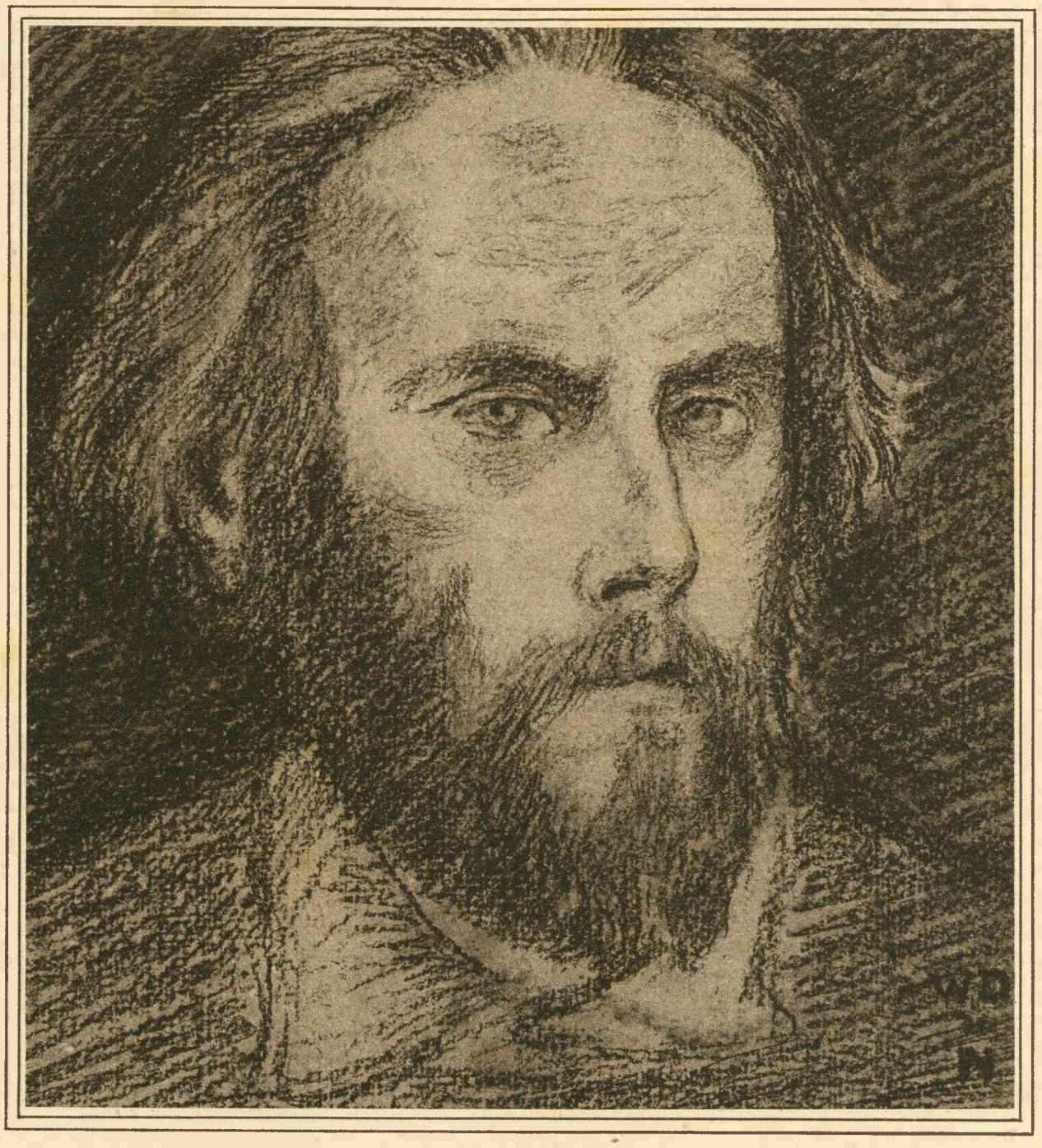

William Degouve de Nuncques. — Zelfportret (Zwartkrijtteekening).